

Press Release

เห็ดระโงกกับไม้วงศ์ยาง เพื่อสนองแนวพระราชดำริ กิจกรรมสร้างป่าสร้างรายได้

27 มิถุนายน 2560 – กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) โดยศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (ไบโอเทค) ร่วมกับ สถาบันวิจัยและพัฒนา วิจัยหนองคู สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้ นำสื่อมวลชนลงพื้นที่ สถาบันวิจัยและพัฒนา วิจัยหนองคู จ.สุรินทร์ ติดตามผลการศึกษาศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่อผลผลิตของเห็ดระโงกทั้งในและนอกฤดูการผลิต เพื่อช่วยในการกระจายรายได้ให้แก่ประชาชนในชนบท ช่วยให้คนในชุมชนตระหนักและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ และช่วยให้การส่งเสริมปลูกป่าฟื้นฟูมีโอกาสประสบความสำเร็จมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับโครงการพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เกี่ยวกับเรื่องทำกินในพื้นที่ป่าไม้ของราษฎร

คุณกฤษณะ นิสสะ นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ หัวหน้าสถาบันวิจัยและพัฒนา วิจัยหนองคู สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้ กล่าวว่า “ตามแนวพระราชดำริของ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ กรมป่าไม้พิจารณาจัดหาพื้นที่ลองทำโครงการโดยส่งเสริมอาชีพเพื่อให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้โดยไม่ทำลายป่า ซึ่งในขณะนั้นตนทำงานอยู่ที่โครงการศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้จัดทำแปลงสาธิตแนวพระราชดำริ ด้วยการใช้ระบบวนเกษตรมาเป็นต้นแบบในการส่งเสริมอาชีพส่งเสริมให้มีการปลูกไม้วงศ์ยาง (Dipterocarpaceae) ได้แก่ ยางนา ตะเคียนทอง กระบาก และศึกษาวิจัยการเพาะเห็ดป่ากินได้กับไม้วงศ์ยางควบคู่กันไป โดยเห็ดป่าเหล่านี้จะเป็นแหล่งอาหารให้กับชุมชน และสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรที่ปลูกไม้วงศ์ยางในรูปแบบวนเกษตรได้ โดยได้เลือกเห็ดระโงกมาใช้ในการศึกษา เนื่องจากเป็นเห็ดที่นิยมรับประทานกันมาก และมีราคาสูง โดยมีราคาขายตามท้องตลาดอยู่ที่กิโลกรัมละ 250-300 บาท และสูงถึง 400-450 บาท ในช่วงนอกฤดูการผลิต (มกราคม - เมษายน)”

เห็ดระโงก จัดเป็นราไมคอร์ไรซา (mycorrhizas) ที่มีความสัมพันธ์กับไม้วงศ์ยางในลักษณะการอยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยกัน ให้อำนวยประโยชน์ซึ่งกันและกันกับเซลล์ของรากพืช โดยที่ต่างฝ่ายก็ได้รับประโยชน์ (mutualistic symbiosis) ว่าจะช่วยดูดน้ำและธาตุอาหารจากดิน โดยเฉพาะฟอสฟอรัส (P) ให้แก่พืช ส่วนรากก็ได้สารอาหารจากพืชที่ขับออกมาทางรากสำหรับใช้ในการเจริญเติบโต เช่น น้ำตาล โปรตีนและวิตามินต่างๆ นอกจากนี้ราไมคอร์ไรซายังช่วยป้องกันรากพืชจากการเข้าทำลายของเชื้อก่อโรคพืช ต้นกล้าที่มีราไมคอร์ไรซาจึงมีการอยู่รอดมากกว่าพืชที่ไม่มีราไมคอร์ไรซา เพราะสามารถทนแล้ง และธาตุอาหารต่ำได้ดีกว่าต้นกล้าที่ไม่มีราไมคอร์ไรซา และเมื่อความชื้นและปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ เหมาะสม ราไมคอร์ไรซาจะเจริญและพัฒนาเป็นดอกเห็ดให้เห็นได้

ดร.สายันท์ สัมฤทธิ์ผล นักวิจัยห้องปฏิบัติการปฏิสัมพันธ์ของจุลินทรีย์และนิเวศวิทยา ไบโอเทค กล่าวว่า “จากการจำแนกชนิดเห็ดระโงกที่พบในแปลงสาธิตโครงการศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์ จ.ศรีสะเกษ ในช่วงที่ผ่านมา พบว่า เห็ดระโงกเป็นเห็ดที่ให้ผลผลิตสูงสุดในแปลง โดยสามารถพบเห็ดระโงกถึง 3 ชนิด คือ ระโงกแดง ระโงกเหลือง และระโงกขาว นอกจากนี้ในแปลงสาธิตดังกล่าวยังพบเห็ดกินได้ชนิดอื่นๆ เช่น

เห็ดถ่าน เห็ดหาด เห็ดครก เห็ดโคน และ เห็ดตะไคล อีกด้วย ซึ่งการออกดอกของเห็ดระโงกนั้นมีความสอดคล้องกับปริมาณน้ำฝนในช่วงต้นฤดูเป็นอย่างมาก โดยพบว่าในช่วงเดือน มิถุนายน – กรกฎาคม จะพบปริมาณเห็ดระโงกเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้การให้น้ำนอกฤดู ก็มีส่วนทำให้เกิดเห็ดระโงกได้เช่นกัน ซึ่งความรู้ที่ได้จากการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยแวดล้อมต่อผลผลิตเห็ดระโงกในครั้งนี้ จะนำไปสู่การปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการออกดอกของเห็ดระโงก ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อชุมชนทั้งด้านอาหารและรายได้”

ดร.สายัณห์ กล่าวต่อไปอีกว่า “เห็ดระโงก ที่บริโภคได้กับเห็ดระโงกที่เป็นพิษ โดยเฉพาะ เห็ดระโงกหินขาว (*Amanita virosa*) เป็นสาเหตุการเสียชีวิตที่พบบ่อยที่สุดนั้น จัดอยู่ในสกุลเดียวกันคือสกุล *Amanita* ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันมาก และมักสับสนในการจำแนก ดังนั้นการส่งเสริมการปลูกกล้าไม้ติดเชื้อเห็ดระโงกที่บริโภคได้ในพื้นที่ และการให้ความรู้ในการจัดจำแนกและแยกแยะความแตกต่างของเห็ดระโงกที่รับประทานได้และไม่ได้ จึงช่วยลดโอกาสเสี่ยงในการบริโภคเห็ดระโงกหินที่เป็นพิษลงได้”

ด้านคุณกฤษณะ กล่าวทิ้งท้ายไว้ว่า “เนื่องจากเห็ดระโงกเป็นไมคอร์ไรซาที่ต้องอาศัยอยู่ร่วมกับต้นไม้ โดยเฉพาะไม้วงศ์ยางซึ่งเป็นไม้เด่นของป่าเขตร้อน ดังนั้นการจะมีเห็ดจึงต้องรักษาต้นไม้ การจะได้ผลผลิตเพิ่มจึงต้องอาศัยป่า การส่งเสริมการปลูกกล้าไม้ติดเชื้อเห็ดระโงก ส่งผลให้คนหันมามีส่วนร่วมในการปลูกต้นไม้และอนุรักษ์ป่า คนลดการบุกรุกทำลายป่าลง เนื่องจากมูลค่าจากผลผลิตที่ได้จากเห็ดที่อาศัยต้นไม้ มีค่าต่อเนืองยิ่งยืมากกว่าการตัดโค่นต้นไม้เพื่อขายทำเงินเพียงครั้งเดียว และยังเป็นการสนองแนวพระราชดำริสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในเรื่องการปลูกป่า 3 อย่าง ได้ประโยชน์ 4 อย่าง ด้วย”

ติดต่อสอบถามข้อมูล

งานประชาสัมพันธ์ ไบโอเทค สวทช.: คุณอุตมรัตน์ วัฒนกุล (081-697-3181) คุณไพรัตน์ ปัญญารักกิจ (085-902-5541)
อีเมล prs@biotec.or.th